No. 409. # DE TIJD. 1848.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is ƒ 4,50; voor de buitensteden ƒ 5,50; franco door het geheele Rijk. Brieven, Gelden, enz. FRANCO te adresseren aan het Bureau dezer COURANT.

MAANDAG, 21 AUGUSTUS.

AGENTEN.
Te 's Hage, Gebr. J. & H. v. LANGENHUYSEN.
Te 's Bosch, Gebr. VERHOEVEN.
Te Rotterdam, J. A. VAN BELLE.

Buitengewoon Nummer.

TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL

Zitting van 19 *Augustus.*

GRONDWETS-HERZIENING.

(Voortzetting der Beraadslagingen)

In de zitting van heden is ingekomen eene missive van den Minister van Financien, waarbij wordt INGETROKKEN het Ontwerp van Wet, houdende eene BELASTING OP DE BEZITTINGEN. — Aangenomen voor kennisgeving.

De beraadslagingen worden geopend over het *tweede* ontwerp van wet, strekkende tot herziening van Hoofdstuk II der Grondwet, handelende; *van den Koning*.

De heer *Cost Jordens* zal over het algemeen zijne goedkeuring hechten aan de aanhangige voordragten, voor zoo ver dit hem maar slechts eenigzins mogelijk is.

Wat het stelsel van vertegenwoordiging en de wijze van benoeming der Eerste Kamer betreft, kan hij zich met het gedane voorstel vereenigen. Hij had echter gaarne gewenscht dat men bij de bearbeiding van deze ontwerpen, meerdere zucht naar bezuiniging en vereenvoudiging in het oog had gehouden. Dit ware vooral in deze tijden van belang geweest. Hij zal echter over vele bezwaren heenstappen, om het gewigtige werk der Grondwetsherziening tot stand te brengen. Hij vraagt nopens sommige punten, bijv. dat der Koloniën, nog ophelderingen van de Ministers

De heer *Storm van 's Gravezande* kan zich met de algemeene strekking van al de ontwerpen vereenigen. Het heeft hem, echter leed gedaan, dat de Regering den Raad van State heeft behouden, het is niet de vraag wat nuttig is of zijn kan, maar wat kan men des noods missen? en dan gelooft Spr. dat de Raad van State als zoodanig kan aangemerkt worden.

Een tweede en teeder punt is het inkomen der kroon. Spr. doet het leed dat dit onderwerp hier is moeten ter sprake komen. Voor zich zelven erkent Spr dat er waarlijk door de kroon vele opofferingen zijn gedaan, en dat door de punten diensaangaande aan de Kamer in de schrifturen medegedeeld, veel kan gezegd worden wat pleiten kan tegen eene vermindering van het inkomen der kroon. Maar hij kan niet zeggen dat al het medegedeelde in staat was om eene *overtuiging* te vestigen; hij althans is niet overtuigd geworden dat dit inkomen niet voor vermindering vatbaar zou zijn. Bij hem toch en zoo hij gelooft bij alle zijne medeleden heeft de aandrang tot die vermindering gesteund op het gevoelen dat wanneer ze uitging van de kroon, dit van zeer grooten invloed zou zijn, in het algemeen op het tot stand brengen van doortastende bezuinigingen; hij gelooft ook dat die vermindering, van de kroon uitgaande, de banden van liefde en gehechtheid tusschen vorst en volk naauwer zou toehalen en dat eene zoodanige vermindering in het belang te achten is voor de dynastie.

Ook Spr wil gaarne den luister der kroon helpen ophouden, maar ze moet niet volgehouden worden ten koste van opofferingen der natie.

Spr. wil gelooven dat het in eene residentie moeijelijk is om het inkomen der kroon te bekrimpen. Hij erkent de groote milddadigheid des Konings, die zich dikwerf niet alleen tot deze hofstad, maar ook tot andere plaatsen uitstrekt, maar hij mag niet over het hoofd zien, dat de vermindering van dat inkomen met het oog op 's lands financiën, hier en daar en vooral in Spr. provincie een volkswensch is geworden.

Ook de veranderde redactie waardoor het inkomen bij elke troonopvolging in overweging zal genomen worden, kan Spr. niet bevredigen.

De vraag is nu bij hem, zal hij thans uit hoofde van zijne aldus ontwikkelde bezwaren, het hoofdstuk afstemmen? Neen: want de afstemming van dat hoofdstuk juist, acht hij hoogst gevaarlijk, hoogst onstaatkundig. Hij zal het aannemen; maar daarom achtte hij het noodig zijne bedenkingen mede te deelen.

De heer *van Beeck Vollenhoven* zou geene nieuwe offers van den Koning gewenscht hebben, in lien hij niet de overtuiging had dat dit om staatkundige redenen aanbevelenswaardig was, en het niet dan strekken kon om het koninklijk beginsel meer kracht te geven. Voorzeker is Spr. geen verdediger der volks-regering, maar is het niet juist met het zoogenaamde onkostbare van zoodanige regering, dat men de massa's vleit? Voorzeker is bedaardheid en overleg het heerschend karakter onzer natie. Indien dus voorzeker het gevaar minder dan elders is, moet men het echter niet geheel voorbij zien. Het is daarom dat Spr. in de afdeelingen op eene vermindering van het inkomen der Kroon heeft aangedrongen. Er zijn dan ook, ofschoon niet geheel voldoende, verbeteringen in de voordragt aangebragt. Bovendien zal ten gevolge der wijzigingen, de wetgevende magt telkens bij eene troonsverandering het inkomen der kroon bepalen.

Spr. kan niet inzien waartoe de Raad van State dienstig is, waartoe het althans zoo als het thans is ingerigt, een grondwettig collegie behoeft te zijn? Wat welligt bij gunstige omstandigheden hoogst wenschelijk kan geacht worden, kan men nu niet invoeren. Spr. zal, alvorens zijne stem te bepalen, de nadere inlichtingen der Regering afwachten.

De heer *de Monchy* zegt niet bij de algemeene beraadslagingen het woord gevoerd te hebben, omdat hij zich met de algemeene strekking der voordragten kon vereenigen. Hij heeft nopens het tegenwoordig ontwerp eenige beschouwingen, voor zoo verre de koloniën betreft, in het midden te brengen. Nimmer is, naar zijne meening, dit punt behoorlijk opgelost geworden. Na de veranderingen in de Grondwet in 1840 had men vermeend, dat wezenlijk zuivere rekeningen aan de Kamer zouden worden medegedeeld. De regering is echter teruggetrokken, en de rekening was vervat in een verslag, dat zoo weinig belangstelling verwekte, dat men het ter zijde stelde. Voortdurend is alstoen, zoo binnen als buiten de Kamer aangedrongen op meerdere medewerking der wetgeving in de koloniale aangelegenheden. Bij de eerste aanbieding der tegenwoordige voordragten is aan die stem dan ook gereedelijk toegegeven. Aan het vroeger geuit verlangen is voldaan niet alleen, maar er is meer gedaan Tot innige vreugde des Spr. werd ook eene betere regeling van het muntstelsel voorgesteld De Kamer was daarmede echter in geenen deele voldaan. Zij kwam terug op het vroeger geuit verlangen. Op den wensch der meerderheid geeft de Regering de meerdere medewerking der wetgevende magt, en diezelfde meerderheid treedt thans terug. De Regering deed toen wat wel te verwachten was, zij nam namelijk terug hetgeen zij gegeven had, en men kwam tot hetgeen bij de vroegere 27 ontwerpen was aangeboden. In de memorie van beantwoording geeft de Regering te kennen, dat zij de beschouwingen der meerderheid deelde, en zij zal dus wel zorgen niet meer te geven. Nu zou men denken dat de Kamer tevreden was? In geenen deele. Uit het algemeen verslag bleek, dat dit niet het geval was; dat de groote meerderheid ook nog de voorgestelde bepaling verderfelijk vond, en de vrijheid nog meer wenschte beperkt te zien. De Regering heeft getracht aan de Kamer te voldoen, en er bijgevoegd de bepaling der medewerking van de wetgeving, zoodra zal blijken dat daartoe de behoefte bestaat. Bij het nader algemeen verslag is nog bepaald uitgedrukt, dat de meerderheid zich alleen hiermede zou kunnen vereenigen, indien het de bedoeling was van de verandering, om telkens de noodzakelijkheid der medewerking door eene wet te regelen. Men gaat dus veel verder dan thans.

Diensvolgens zullen er bij voorbeeld, in geval dat er eene verandering van tarief noodig zal zijn, *twee* wetten daargesteld worden, eene tot aanwijzing der noodzakelijkheid, en eene andere strekkende tot het voorstellen der veranderingen. Dit nu begeert dezelfde Kamer, welke den 16 Maart haar verlangen te kennen gaf, dat eene Grondwet voor de koloniën door de wetgeving zou geregeld worden. Spr. wijst op het nadeelige van zoodanig stelsel. Hij herinnert tevens benoemd te zijn in de commissie, welke in last heeft het koloniaal batig saldo te onderzoeken Maar wat zal nu het werk dezer commissie zijn? vraagt Spr., de Grondwet maakt toch geene bepalingen hoe te handelen.

De heer *Uytwerf Sterling* heeft behoord tot de groote meerderheid der leden van de Kamer, die zich in de afdeelingen verklaard heeft tegen het behoud van den Raad van State, als grondwettelijk kollegie. De afschaffing van den Raad van State kan jaarlijks eene besparing opleveren van ƒ 50 à 80,000.

De gronden, door de Regering voor het behouden aangevoerd, kwamen hem onvoldoende voor. Hij kan over menig bezwaar heenstappen, maar hij kan geene jaarlijksche besparing van dat bedrag opofferen, en hij zal alzoo stemmen tegen dit ontwerp, waarop hij ook andere bedenkingen had.

De heer *Duymaer van Twist* heeft één hoofdbezwaar in dit hoofdstuk, namelijk het behoud van den Raad van State, die, zoo als ze thans wordt voorgesteld, hem voorkomt schadelijk, althans onnuttig te zijn, Spr. omschrijft de voorgestelde inrigting en werking welke inderdaad in sommige opzigten, van groot gewigt zijn; schetst de botsingen die er kunnen ontstaan tusschen eenen onverantwoordelijken Raad van State en een verantwoordelijk ministerie, vervolgens wederlegt Spreker de gronden voor het behoud van dat collegie.

Spr. kan zich met de gebiedende bepaling nopens het bestaan dier inrigting niet vereenigen; hij kan haar ook niet rijmen met de banier van bezuiniging en vereenvoudiging, waaronder de regering zich schaarde; daarom wenscht hij dat er de faculteit gelaten worde om een zoodanig collegie later in te stellen als het noodig mogt zijn. Spr. zal dus in het belang des lands het hoofdstuk afstemmen.

De heer *Lycklama* acht bezuiniging en vereenvoudiging in 's lands belang dringend noodzakelijk. Uit dien hoofde zal hij stemmen tegen dit ontwerp, dat den weg daartoe zal afsluiten. Bovendien mishaagt hem de redactie van het artikel nopens de koloniën.

De heer *van Panhuijs* kan zich ook met dit ontwerp niet vereenigen. Hij zou het gebiedende voorschrift der opname van den Raad van State als een wezenlijk gebrek der Grondwet aanmerken. Hij verlangde, dat bij ieder departement een ambtenaar wierd aangesteld, om dergelijke werkzaamheden te vervullen, als men van den Raad van State in het vervolg schijnt te verlangen.

De heer *Nap* vindt bezwaar in het artikel, nopens het regt des Konings tot ontbinding van de Kamers. Hij ducht de groote inmenging van de Tweede Kamer in de wetgeving der koloniën Er kunnen, zijns inziens, uit deze Grondwetsherziening wel bezuinigingen voortvloeien, doch aan den anderen kant zullen nieuwe uitgaven geboren worden, bijv ten gevolge van het voorschrift nopens het Openbaar Onderwijs. — Hij meent, dat er met krachtige hand zal moeten worden bezuinigd en bespaard, bijv. op het heirleger van ambtenaren van de belastingen. Hij vleit zich, dat de Regering weldra in de gelegenheid zal zijn, het politisch terrein te verlaten, om zich met ijver en zorg op de behartiging der financiële belangen, en op de belangen van handel en nijverheid des lands toe te leggen.

De heer *de Man* ziet zich, zijns ondanks, verpligt, om tegen het ontwerp te stemmen, uit hoofde van het behoud van den Raad van State, waartegen zich de overgroote meerderheid der Kamer heeft verklaard. Door hetzelve facultatief te laten, zouden alle zwarigheden uit den weg zijn geruimd. Ook hij meent, dat men bezuinigen moet, voor zooveel dit wezenlijk mogelijk is. En hij gelooft dat het ministerie, blijkens zijn programma, daartoe had moeten overgaan. Hij hoopt dat de Regering nog zal kunnen besluiten, om dit ontwerp voor de stemming in nadere overweging te nemen, of het te wijzigen, want het zou hem leed doen, dat dit ontwerp wierd afgestemd. Wordt het niet veranderd, dan ziet hij zich daartoe alleen om de aangevoerde reden verpligt. Hij zegt dit met de beste bedoelingen. Mogt de Regering daartoe niet kunnen besluiten, dan spoort hij zijne medeleden wel aan te doen uitkomen welke reden hen alleen noopt dit hoofdstuk af te stemmen, ten einde men hunne stem niet aan geheel vreemde redenen toeschrijve.

De heer *van Goltstein* wijst op het verkeerde van den loop der beraadslagingen, doordien zoo vele bezwaren te gelijk tegen hetzelfde hoofdstuk worden in het midden gebragt, zoodat het onmogelijk wordt de Regering in te lichten nopens hetgeen men wenscht veranderd te zien. Omtrent één punt is men evenwel eens geworden, althans hebben velen daarover hunne stem doen hooren: de Raad van State namelijk. Ook de redenaar wenscht daarover het woord te voeren. Bij eene herziening der Grondwet moet steeds bezuiniging op den voorgrond staan. De bezuiniging is eene behoefte voor het vaderland, dat onder de lasten gedrukt gaat. Het verlangt, zooveel mogelijk, daarvan ontheven te worden. Het middel daartoe is bezuiniging. Voorzeker is daarvoor iedere materie niet vatbaar. Hier is dit evenwel wel degelijk het geval, en is zulks volkomen overeen te brengen met het regeringsstelsel dat bij de Grondwet wordt voorgesteld. De ministers zijn raadslieden van de kroon, en voor hunne handelingen bij de vertegenwoordigers verantwoordelijk. Nu komen er andere raadslieden, die een ander stelsel kunnen aankleven, die een ander beginsel voorstaan. Ook zij zullen raad geven aan de kroon, die dezen kan opvolgen. Daartegen bestaat geen middel. Het collegie is niet verantwoordelijk en een voortdurend ligchaam. Zij kunnen een voortdurenden tegenstand bieden aan de raadslieden der kroon, die voor de vertegenwoordigers verantwoordelijk zijn. Hoe dit te rijmen?

Spr. heeft nog meerdere bezwaren tegen het hoofdstuk. Zoo als onder anderen, dat er beperkingen gesteld worden voor de benoeming en het ontslag der officieren Hoe dit te rijmen met het oppergezag des Konings over het leger? — Hij is tegen de magt des Konings om in geschillen tusschen plaatselijke besturen tusschen beide te komen. Dit is eene herinnering aan hetgeen, onder den republikeinschen vorm, door den stadhouder geschiedde. Bij den monarchalen constitutionelen vorm behoort dit niet te huis.

Eindelijk vraagt Spr. waarop voornamelijk de eerbied van het Monarchaal stelsel berust? op de erfelijkheid. En echter wordt voorgesteld dat uit het midden der vertegenwoordiging zal kunnen worden aangedrongen op verandering in de troonsopvolging. Spr. wijst op al de nadeelen welke daaruit kunnen voortspruiten, den naijver, de burgertwisten, welke uit verschillende Pretendenten kunnen ontstaan. — Om al deze redenen acht hij zich bezwaard tegen de bepalingen van het tegenwoordig hoofdstuk.

Z. Exc. de minister voor de zaken der R. K. Eeredienst meent, namens de Regering, nu reeds te moeten beantwoorden de bedenkingen, waartoe de wederopname van den Raad van State in de Grondwet heeft aanleiding gegeven. Zij kan niet toegeven, dat dit hooge collegie aan eene zucht tot bezuiniging moet worden opgeofferd. Zij blijft beweren, dat de Raad van State eene hoogst nuttige inrigting is en dat de bezuiniging, die uit de afschaffing zou voortspruiten, niet zou opwegen tegen de nuttige diensten, welke het collegie bewezen heeft en steeds bewijzen kan. Het is ten onregte, dat men uit hare woorden heeft gemeend te mogen afleiden dat zij van het wettige doel dier instelling niet overtuigd zou zijn. Ook na al het aangemerkte, meent het ministerie het behoud van het collegie te moeten volhouden. Het kan op eene vereenvoudigde wijze worden ingerigt, maar het behoort niet te worden afgeschaft, noch het nuttige, dat het oplevert, opgeofferd. Dat doel van bezuiniging zal bij een later vast te stellen wet, nopens de inrigting van het collegie kunnen worden bereikt. Wie heeft ooit goeden raad op geringen prijs gesteld? Welnu, geen der ministers, die sedert 1814 opgetreden zijn, zal het nut betwisten, dat zij van de voorlichtingen van het bedoelde collegie hebben getrokken.

Zijne advijzen zijn steeds door allen op hoogen prijs gesteld. Z. Exc. kan verzekeren, dat men in Belgie, waar geen Raad van State bestaat, vrij algemeen de afschaffing van het collegie betreurt. In Engeland bestaat wel degelijk naast den Raad van ministers een Raad der kroon, welke instelling gelijke strekking heeft als de Raad van State. Z. Exc. kan niet toegeven, dat het behoud der instelling schadelijk zou werken onder het nieuwe stelsel. Integendeel vermeent het ministerie, dat de voorlichting van eene vereeniging van mannen van kennis en ondervinding den ministers dikwerf zal kunnen behoeden voor dwaling en misslagen. En dat het wenschelijk is, kan daaruit worden afgeleid, dat het land toch bij dwalingen der ministers steeds de lijdende partij is. Hij herinnert, dat de advijzen van den Raad van State aan de ministers worden medegedeeld, die zich dezelve, zoo veel mogelijk, ten nutte maken. Hieruit kan geene botsing ontstaan,

maar de inlichtingen van dat collegie kunnen hare nuttige werking en heilzamen invloed uitoefenen. Het bewijs dat daaruit geene botsing kan ontstaan, kan daaruit blijken, dat de ministers niet aan de advijzen van den Raad van State gebonden en bij magte zijn dezelve voor kennisgeving aan te nemen of ter zijde te leggen. Ook beveelt die inrigting zich daardoor aan, dat zij is zamengesteld uit leden van alle provinciën des Rijks. Bij het verwisselen van ministeriën, kan de Raad juist van het grootste nut zijn zoowel voor den Koning als voor de nieuwe ministers. Ook bij het wisselen van ministeriën is het collegie van den Raad van State van het hoogste nut, want waar toch is de man, die voor het eerst in een nieuw ministerie optreedt, die zóó volledig bekend is met geheel het administratieve raderwerk, dat hij zich hoeden kan voor elke misvatting? Of is het raadzaam dat als hij op een of ander gewigtig punt aarzelt welk gevoelen te omhelzen, als dan aan de leiband zal moeten loopen van een ondergeschikt ambtenaar? Zal het niet oneindig nuttiger zijn, wanneer het ministerie dan voorlichting kan vragen van eene vereeniging van mannen van kennis en ondervinding, en zal daarin niet een groote waarborg zijn tegen gewaagde stappen of nieuwigheden? Z. Exc. zegt het een Spr. uit Noord-Braband (den heer *Mutsaers*) na. Men veroordeelt den Raad van State omdat men hem niet kent, en men kent hem niet omdat hij niet naar buiten werkt. Waarlijk administratieve kennis wordt den mensch niet aangeboren, men behoeft dienaangaande steeds voorlichting. Het eenige waarvoor de Regering zorgen moet en zal is dit: dat zij in dien Raad geene andere mannen plaatse dan van beproefde kennis en ondervinding. Voorzeker de zucht en de bepaalde wil om te bezuinigen is prijzenswaardig; de Regering is er diep van doordrongen; maar hier zoude bezuiniging schadelijk worden voor de ware belangen des lands. Nog uit een ander oogpunt beschouwt Z. Exc het vraagstuk. De maatregel om aan den Raad van State buitengewone staatsraden toe te voegen om over de koloniale aangelegenheden te oordeelen, is van hoogst nuttigen aard. Immers, wie zal het ontkennen, met de koloniën *wankelt* of *staat* het moederland; hoezeer is er dan niet voorlichting en raad noodig bij de verschillende gewigtige vraagstukken welke zich dikwerf nopens de koloniën opdoen? en toch bij het wegvallen van den Raad van State, valt ook die voorlichting weg, en moet men noodwendig overgaan tot het instellen van eenen kolonialen raad; zulk eene inrigting, die ook kostbaar zal zijn, wordt, bij afschaffing van den Raad van State, onmisbaar.

Men wil toch niet en te regt, dat het beheer en de aanwending van zoo vele millioenen schats zullen zijn overgelaten aan de inzigten van één eenig man. En uit dit oogpunt beschouwd, hoe valt dan niet het nut in het oog van een Collegie, waarin mannen zitting nemen, of kunnen geroepen worden, toegerust met de kennis onzer overzeesche bezittingen? hoe groot is zulk een waarborg niet?

De Regering geeft toe, dat een verantwoordelijk ministerie niet kan ontslagen worden vóór dat een nieuw zal zijn opgetreden. Maar zal daarom nu een Raad van State, in zulke gewigtige oogenblikken, nutteloos zijn? Met een Raad van State kan immers de Koning dan juist raadplegen over de oplossing der zich dan voordoende gewigtige vragen nopens de ontbinding der Kamers en de verandering van ministerie.

De Regering is zóó zeer doordrongen van het nut van den Raad van State, dat zij er niet toe kan besluiten om dat nut te doen afhangen van eene facultative bepaling. Onder alle regeringsvormen hier te lande is dat collegie mede uit het oogpunt van noodzakelijkheid behouden gebleven.

Het ministerie, dat wel eens zijdelings is beschuldigd of verdacht van alles te willen afbreken en te slopen, het koningschap niet uitgezonderd, dat ministerie hecht met den meesten aandrang aan het behoud van die hoogst nuttige instelling. Als Z. Exc. hier spreekt van verdenking en beschuldiging, waaraan de leden van het kabinet hebben ten doel gestaan, dan bedoelt hij niet eene verdenking in deze Kamer geuit; neen: het ministerie kent die verdenkers en beschuldigers, maar vreest ze niet.

De heer *van Harencarspel* verlangt ook, dat de daarstelling van den Raad van State niet imperatief, maar facultatief in de Grondwet worde opgenomen. Uit hoofde der belangrijkheid van dit hoofdstuk, acht hij het wenschelijk, dat de discussie daarover op de gewone wijze afloope, doch de stemming worde uitgesteld, ten einde de Regering als nog in de gelegenheid te stellen, om de geopperde bedenkingen nog in nadere overweging te nemen.

De heer *Hoffman* zal geen vergelijk maken tusschen de omstandigheden, waarin de Belgische Constitutie is tot stand gekomen, en die waaronder wij thans over de Grondwets-herziening beraadslagen. De Belgische Constitutie is in zeer liberalen geest gesteld. Spr. verlangt dit ook voor ons. Welnu, die Belgische Constitutie bepaalt dat, bij gebrek van afstammelingen uit het huis des Konings, deze, met goedkeuring des Kamers, zijn opvolger op den Troon zal benoemen. Spr. verklaart, zich niet te kunnen vereenigen met eene bepaling, waarbij aan den Koning een regt wordt ontnomen, dat de Koning der Belgen heeft.

De heer *Enschedé* betoogt dat het behoud onzer O.-I bezittingen afhangt van de instandhouding van het oppergezag der overheid tegen over de inlandsche bevolking.

Spr. weet het, er zijn bezwaren, vooral nopens het Muntwezen. Dit bezwaar is gewigtig: het zal ons opoffering en geld kosten. Men weet zelfs nog niet hoe hierin zal worden voorzien, maar men moet dat bezwaar ook niet te groot achten, in vergelijking der groote voordeelen welke de Overzeesche bezittingen in 's Rijks kas hebben gestort, en welke sedert de laatst verloopen jaren meer dan 1200,000,000 schats hebben bedragen (*sic?*) Spr. had gaarne gewenscht, dat het opperbestuur geheel aan den Koning ware gebleven en de medewerking der wetgeving wierd ingeroepen alleen wanneer de Regering dit noodig mogt oordeelen, en dus het initiatief ten deze van de Kroon zou uitgaan.

Hij hoopt thans dat men ten deze met de meeste omzigtigheid zal te werk gaan. Hij kan de vrees niet onderdrukken dat door dat initiatief aan de ingezetenen der Koloniën uitzigten kunnen geopend worden van politieke regten, waardoor het gezag in Indië verzwakt zou kunnen worden.

Hij zal het hoofdstuk aannemen. Hij dringt echter op de meeste omzigtigheid aan, met het oog op hetgeen in het laatst der vorige eeuw op St. Domingo heeft plaats gehad, en ook nu, ten gevolge der onzinnige omwenteling in Frankrijk, welligt weder gebeuren kan.

De heer *van Dam van Isselt* heeft uit den loop der beraadslagingen gezien, dat zich verschillende minoriteiten tegen de voordragt hebben opgedaan. De aanzienlijkste is echter die nopens den Raad van State. Spr. was voornemens voor te stellen, de behandeling van het hoofdsuk uit te stellen tot na de beraadslaging over het 3e hoofdstuk, ten einde de ministers in de gelegenheid te stellen nog rijpelijk de bedenkingen nopens den Raad van State in overweging te nemen. Spr. is door de rede des ministers niet van dat voornemen afgebragt. Hij blijft overtuigd, dat het belang van het vaderland vordert, dat de Regering op dit punt toegeve. Men vraagt niet, dat in de Grondwet het verbod worde opgenomen voor het daarstellen van eenen Raad van State, maar men verlangt het facultatief gesteld te hebben. Wanneer men bedenkt dat de voordragt, welke van zoo veel gewigt is, hier door eene kleine meerderheid aangenomen, door de Dubbele Kamer kan verworpen worden, waartoe slechts 30 stemmen noodig zijn, dan is het wenschelijk, dat de ministers toegeven op dit punt. Daartoe wenscht hij hen in de gelegenheid te stellen.

Z. Exc de Minister van Binnenlandsche Zaken zal openhartig antwoorden waarom hij zich met het gedane voorstel niet kan vereenigen. De Raad van State, zegt Z. Exc., wordt miskend, niet gewaardeerd. Bij de welgezindheid der Kamer heeft hij nog niet alle hoop opgegeven, dat de Kamer van het gewigt daarvan overtuigd worde. Volgens de overtuiging der Regering, is het noodig dat de Raad van State in wezen blijve. Dit is vooral noodig in een zoo beperkt land als het onze. In groote Staten zijn er personen van allerlei rang en vermogen, die zich aan de openbare zaken wijden, en gelegenheid hebben zich daarin te oefenen. Bij ons is men daartoe niet zoo in de gelegenheid, vooral niet van eene plaats, waar men alles kan overzien. Voor ons vaderland is gemeld collegie dus noodig, waarin kundige mannen worden opgenomen, ten einde zich zelven te oefenen en anderen te bekwamen. Die Raad van State is dan eene kweekschool voor bekwame administrateuren, eene leerschool voor aanstaande staatkundigen. — Voor de Regering is ook een besloten collegie noodig, dat niet naar buiten werkt, en dat alleen tot verlichting dient. — Z. Exc. is gedurende eenige maanden in staat geweest het collegie te beoordeelen. Het is volstrekt noodzakelijk, deszelfs advys in te winnen. Dit is een waarborg voor de Natie, dat geene zaak zal worden behandeld, zonder onderzocht te worden. — Men heeft het collegie in minachting gebragt, omdat het personeel klein is. Het getal kan klein, de wetenschap groot, de vruchten aanzienlijk zijn. Het kan bovendien van den wetgever afhangen, zoodanige bepalingen te maken, dat de werkzaamheden belangrijk worden. Is het niet opmerkelijk, vraagt Z. Exc., dat juist de Kamer de afschaffing van een collegie vraagt, waarvan zij de vruchten nimmer onder het oog heeft gehad, terwijl de ministers, die deze vruchten kennen, het behoud noodzakelijk oordeelen en de nuttigheid verdedigen. Moet dit niet op de schaal der beoordeeling in aanmerking komen? Het is zoo gemakkelijk af te schaffen. Maar heeft men wel overwogen, wat, volgens de nieuwe voordragt, aan den Raad van State zal opgedragen zijn? Z. Exc. wijst op art. 22, 23 en 27 van het ontwerp. Het collegie zal, onder anderen, mede moeten beoordeelen of er termen toe zijn te verklaren, dat de Koning niet meer in staat is te regeren. Beeft men niet, dat zulks alleen aan de beslissing der Ministers zou overgelaten worden? Is ten deze de medewerking niet noodig van een collegie, dat met de zaken bekend is, en in aanraking met den Koning komt? — Z. Exc. zegt dat het dus geene stijfhoofdigheid van de Ministers is, om hier te blijven volharden. Voor gewigtige oogenblikken moet vooraf voorziening genomen worden. — De Ministers verklaren zich dien tengevolge tegen het voorstel van het vorige lid.

De heer *Schooneveld* dringt er mede op aan, dat alleen de stemming over het aanhangige ontwerp worde uitgesteld.

De heer *van Panhuys* ondersteunt mede het uitstel van de beraadslaging en stemming over het ontwerp, waardoor de ministers in de gelegenheid zullen worden gesteld het ontwerp te veranderen.

Z. Exc. de minister van *Binnenlandsche Zaken* acht het noodeloos de beraadslaging en stemming uit te stellen, daar het ministerie niet kan besluiten de daarstelling van den Raad van State facultatief te maken. Het weet geen ander middel dan deze inrigting om in de behoefte, straks door hem opgegeven, te voorzien. Het geval, waarvan hij straks gewaagde, kan zich in dezen dag voordoen. De gebeurtenis, waarop hij het oog gevestigd had, is menschelijk. Indien men tot de afschaffing van den Raad van State wil overgaan, dan zal men een ander collegie, ter voorziening in het bedoelde geval, moeten benoemen. Hij raadt der Kamer aan de beraadslagingen niet uit te stellen om geen tijd te laten te loor gaan. Hij hoopt dat de vertegenwoordigers niet sloopen zullen eene inrigting, die de Regering verklaart dat niet gemist, noch ontbeerd kan worden. Herinnert u de woorden, door den koning in de boodschap vervat, waarbij deze ontwerpen aan de vergadering werden aangeboden. Offert uw gevoelen ten dien opzigte op aan het nut, dat het vaderland van den Raad van State in hoogstgewigtige omstandigheden trekken kan. Herinnert u wel in welke moeijelijke oogenblikken het ministerie alleen zou staan, als de Raad van State wierd afgeschaft, laat u dan thans door geen overdreven geest van bezuiniging beheerschen, die in de toekomst groot nadeel zou kunnen berokkenen.

Hij vraagt het aan de leden af, of het vraagstuk van den Raad van State van dat groot belang is, om daarvoor dit wetsontwerp af te stemmen. Zijn er ook niet vele leden voor het behoud van den Raad van State gestemd? Men bedenke wel dat het hier geene nieuwe inrigting geldt, maar een collegie, dat sedert lang bestaat. Sedert de vijf maanden dat hij lid van het ministerie is, heeft hij het nut van den Raad ingezien en hij schroomt niet te erkennen dat hij deswege van een ander gevoelen dan vroeger is. Dikwijls heeft hij zich gelukkig gerekend de inlichtingen en advijzen van den Raad van State te hebben mogen ontvangen; er zijn in den laatsten tijd, doorwrochte advijzen uit den boezem van dien Raad voortgekomen. In de vergadering zelve heerscht groot verschil over zijne doelmatigheid en nut. Z. Exc. meent dat men hier een offer van meening kan brengen.

De heer *van Rosenthal* verklaart, dat de ongelukkige bepaling van art. 7 het hem onmogelijk maakt dit hoofdstuk aan te nemen; hij acht het gevaarlijk dat de vertegenwoordiging het initiatief ten aanzien der troonopvolging, in bijzondere gevallen, zou kunnen nemen. Hij zou niet blijven hechten aan het bezwaar nopens den Raad van State.

De heer *Faber van Riemsdijk* meent bij het verschil van gevoelen dat er nopens dit hoofdstuk reeds aan den dag gelegd is, te moeten voorstellen, om de beraadslagingen over dit hoofdstuk artikelsgewijs te doen plaats hebben, ten einde het aan het ministerie blijke, wat inderdaad door de meerderheid wordt verlangd.

Thans wordt het eerst in omvraag gebragt het voorstel van den heer *van Dam van Isselt*, om de beraadslagingen en stemming over dit hoofdstuk uit te stellen. — Met eene meerderheid van 36 tegen 20 stemmen wordt dat voorstel *afgestemd*.

Vervolgens wordt, na eene korte woordenwisseling, ook het voorstel van den heer *Faber van Riemsdijk* met 52 tegen 4 stemmen *verworpen*..

De heeren *Nederburgh*, *Star Busmann*, *van Leeuwen* en *Menso* verklaren zich tegen het ontwerp, vooral op grond dat daarbij aan den Koning het regt wordt verleend om de beide Kamers te *ontbinden*, tegen welk stelsel zij, in verband tot dat van regtstreeks[e] verkiezingen gestemd zijn.

Z. Exc. de Minister van Justitie merkt op, dat de behande[ling] van dat punt eigenlijk eerst bij het Ontwerp III te pas komt, dat men het 2e zou kunnen aannemen, des noods onder pro[test]. Men moet niet uit het oog verliezen, dat met het 3e Ontwerp [naar] zijne meening, *de geheele Grondwetsherziening* STAAT *of* [valt], en dat, indien het 3e mogt worden afgestemd, ook het 2e zelve vervalt.

De heer *Mejan* verklaart zich alsnu tegen het behoud van [den] Raad van State, als niet in overeenstemming met het nieuw[e re]geringsstelsel, dat volgens de ontwerpen zal worden ingevoe[rd].

De heer *Bijleveld* wil het ontwerp wel aannemen onder pro[test,] want de Raad van State maakt bij hem geen punt van bez[waar] uit; wèl de ontbindbaarheid der Kamers.

De heer *Menso* stelt nu voor, om, na het nieuwe bezwa[ar dat] zich van onderscheidene zijden tegen het ontwerp heeft v[oorge]daan, alsnu de beraadslaging en stemming over Ontwerp [II uit] te stellen tot na de beslissing over Hoofdstuk III. Dan toc[h zou]den er velen zijn die, wanneer dat hoofdstuk mogt zijn aan[geno]men, zich ook met het 2e zullen vereenigen. — Dit wordt do[or de] heeren *Telting*, *Uytwerf Sterling*, *Schooneveld*, *Gevers* en *G[ou]verneur* ondersteund, doch de minister van justitie merkt op, [dat] ook Ontwerp III in naauw verband staat met Ontwerp II, [om]trent den Raad van State, zoodat *dezelfde* grond van uitstel [der] discussie over N°. III tot na de beslissing over N°. II kan [aange]voerd worden.

Nadat de heer *Menso* zijne motie nader had toegelicht, [wordt] hetzelve bij stemming *aangenomen* met 34 tegen 22 stem[men,] zoodat de afdoening van het 2e hoofdstuk is verschoven tot [na de] beslissing over het 3e.

De vergadering wordt daarna gescheiden tot heden (Za[turdag] avond) ten 7½ ure, als wanneer de discussiën zullen aanv[angen] over Hoofdst. III. (*Van de Staten-Generaal.*)

In de avondzitting, (welke wij morgen breedvoerig zullen [mede]deelen) hebben achtervolgens 17 leden als ook de minister[s van] Hervormde Eeredienst, Marine en Koloniën en van Justitie [het] woord gevoerd, waarna de beraadslagingen over het derde h[oofd]stuk worden gesloten verklaard. Bij hoofdzakelijke om[vraag] wordt het met eene meerderheid van 41 tegen 15 stemmen [AAN]GENOMEN.

Voor hebben gestemd de heeren: *Luyben*, *Schooneveld*, *R[...]* *Timmers Verhoeven*, *Gevers*, *van Dam van Isselt*, *van [...]* *Vollenhoven*, *Geradts*, *Smit*, *Anemaet*, *van Lijcklama*, *de N[...]* *Uytwerf Sterling*, *Verwey-Mejan*, *Cost-Jordens*, *van He[...]* *Gouverneur*, *van Ryckevorsel*, *Enschedé*, *van Haersolte*, *Borski*, *Sasse van Ysselt*, *de Weichs de Wenne*, *van Twist*, *Co[...]* *Naamen*, *Faber van Riemsdijk*, *de Kempenaer*, *Mackay*, *van Go[...]* *Hooft*, *Storm van 's Gravesande*, *de Man*, *Corneli*, *van Go[...]* *Wichers*, *de Jong*, *Kniphorst*, *van Panhuys*, *Mutsaers*, *Heloma*, *Botz* en *Boreel*.

Tegen de heeren: *Nap*, *Byleveld*, *van Rosenthal*, *M[...]* *Hooft*, *Eyter*, *Scheers van Harencarspel*, *Jongsma*, *Star [Bus]mann*, *Opperdoes Alewijn*, *Telting*, *Nederburgh*, *Kien*, *Ho[ff-man]* *en van Leeuwen*.

Ingevolge het heden morgen genomen besluit wordt Hoofdstuk II in stemming gebragt. Het wordt AANGE[NOMEN] met eene meerderheid van 47 tegen 9 stemmen.

Tegen de heeren: *Nap*, *Lycklama*, *Uytwerf Sterling*, *Sch[eers] van Harencarspel*, *Verwey-Mejan*, *van Twist*, *de M[...]* *Goltstein* en *van Panhuys*.

Daarna is de zitting, ten half één ure, gescheiden tot Ma[an]dag ochtend ten 11 ure.

'sGRAVENHAGE. 19 Aug. Het heeft Z. M. behaagd andermaal 2 leden voor de eerste Kamer te benoemen, namelijk den heer Mr. A. J. Vos de Wael, burgemeester der stad Zwolle, en L. G. A. graaf van Limburg Stirum, grietman van Kollumerland.

— Men verzekert dat het nieuwe finantie-plan zich oplossen in eene uitgifte van 4 pCt. schatkistbilletten.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

De Engelsche ambassade heeft strenger dan ooit den Heer Bastide verboden, om naar aanleiding der zaken van Rome, de legatien, en Lombardije te interveniëren. Zelfs het bezetten van Ancona zou niet geduld worden, terwijl Engeland nogtans op het punt staat om met [zijne] vloot de onafhankelijkheid van Sicilië tegen den Koning van Napels te verdedigen.

De 3 deelen gedrukte stukken betreffende de enquête worden achtervolgens aan de leden rondgedeeld. Ma[an]dag de discussiën. Men spreekt weder van het openen van 6 clubs van de ergste *roode kleur*. De *Populaire* van Ca[bet] heeft een borgtogt gevonden. De minister van buitenl. zaken heeft de zending van Murat naar Italië ontkend. Meer dan 20,000 Lombardijsche mannen, vrouwen, kinderen [en] soldaten zijn door Zwitserland getrokken, en hebben [zich] aan de Fransche grenzen aangemeld om ondersteuning.

In de zitting van de Kamer der Afgevaardigden te Rome van 8 Aug. is de heer de Rossi komen verklaren, dat de Heilige Vader vast besloten had zijne Staten tegen den Oostenrijkschen inval te verdedigen, terwijl hij de taal, welke generaal Welden Z. H. had aangedicht, krachtig logenstrafte.

Een der afgevaardigden heeft het bestuur geïnterpelleerd omtrent de oorzaak der plotselinge aftreding van den minister van oorlog, den heer de Campello. De heer de Rossi heeft geantwoord dat het ministerie deswegens niet verantwoordelijk was, maar dat er niets veranderd in de toebereidselen tot den oorlog, en alles wat de heer Campello beschikt had, ten uitvoer zou gebragt worden.

Een brief uit Milaan van den 10den, zegt dat men in de stad kalm is, en dat de inwoners niet verontrust worden.

Amsterdam, bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.